

Salamon Golda

Itt én vagyok a Tiszánál a strandon, itt, Máramarosszigeten. Mi, fiatalok nyáron legtöbbet a Tiszára vagy az Izára jártunk ki fürödni. Én dresszben mentem a Tiszához fürödni, akkor volt a kanális -- most eltűnt az a kanális. Van egy öregasszony, aki szokott járni ide hozzám, most is mindig mondja: 'Galdika, mindig gusztáltuk magát, milyen szép kislány volt maga, dresszben ment ki a Tiszára fürödni.' Olyan szép dresszem volt, egy amerikai dresszem, sötétkék, szép fehér virágokkal. És én nem sülttem le úgy pirosra, hogy hámlódjon a bőröm, hanem szép kreolra. 'Az a kék szeme -- azt mondja -- csak úgy virított. Mindig gusztáltuk a férjemmel, hogy milyen egy szép kisjány.' 'Jaj -- mondom --, Irénke, nagyon régen volt. Talán igaz se volt.' De jártunk a központi fürdőbe is, miután férjhez mentem, egyszer egy hónapban kötelező volt. Nagy volt, volt vagy tizenkét kád, biztos. Voltak kétkádas szobák, egykádas szobák, és volt egy mikvi [mikve] is, egy olyan tó, lépcsőn kellett lemenni. Először megfürödtél jól a kádban, és utána kellett menni abba a tóba. Volt direkt egy fürdős asszony, mert nem csak annyiból áll az a mikvi, hogy bemész a kádba, és lefürdöl. Levágják a körmödet, nem szabad legyen körmöd, és volt egy olyan tó [medence], ahova három lépcsőn lehetett lemenni, el kell merülni háromszor a vízben, egészen a fejed tetejéig, és akkor az a fürdős asszony mond egy imát -- ő kint volt [a medence szélén] --, amit utána kell mondjal, ha nem tudod. De én úgy utáltam, hogy kellett menni, mikor már férjnél voltam, úgy tönkretettem a frizurámat mindig. Mielőtt megy férjhez, akkor viszik a menyasszonyt a fürdőbe, és ott tanítják, hogy milyen a vallás, hogy kell tartani a vallást. Egy zsidó asszonynak a kötelessége az, hogy minden péntek este [napnyugtakor] gyűjtson gyertyát -- én is gyűjtök most is négy gyertyát, kettőt a halottakért és kettőt rendesen, mert férjnél vagyok --, és van egy ima, amit el kell mondani. A másik, hogy járjon a rituális fürdőbe egyszer egy hónapban, miután elmúlt a menstruációja. És régen minden zsidó háznál sütöttek kalácsot szombatra -- koldecs, mondták itt, vagy bárhesz --, és akkor el kell venni egy pici darabkát abból a tésztából, amiből csinálják a kalácsot, mond egy imát fölötte, és azt bedobja a tűzbe, akár kemencében sütöd, akár lerben [sütőben] sütöd, mindegy. Ezt a hármat kötelező egy zsidó asszonynak tudni, hogyha férjhez ment. Az anyóssal, az édesanyjával vagy a sógornőjével ment akkor a menyasszony a mikvibe, hogy tudja, hogy mi a kötelessége, hogy kell viselkedjen. És akkor volt először mikviben, előtte csak megfürdött a kádban, mint most a

fürdőszobában, de nem volt szabad menjen a mikvibe.